

ZNAČAJ KNJIGOVODSTVENIH AGENCIJA ZA PREDUZETNIKE

Pomagajte, zatrpani smo papirologijom

Razgovarati o poslu bez upotrebe brojki gotovo je nezamislivo. Knjigovodstvene evidencije predstavljaju dragocenu podlogu za donošenje poslovnih odluka, osim što se njihovim vođenjem ispunjava zakonska obaveza. Za najveći broj preduzetnika pravo rešenje je poveravanje ovog posla knjigovodstvenoj agenciji.

Autor: Jovan Šukara

Jovan Šukara

Magistar ekonomskih nauka. Direktor knjigovodstvene agencije AKTIVA SISTEM DOO.

U periodu od devedesetih do dve hiljaditih godina, nastajanjem i razvojem privatnog preduzetništva, od beznačajnog udela devedesetih do dominantnog dvehiljaditih, nastajale su i razvijale se knjigovodstvene agencije. Novonastalom privatnom sektoru, one na tržišnim principima pružaju knjigovodstvene, ali veoma često i sve druge administrativne usluge.

Lepeza usluga većine knjigovodstvenih agencija prilagođena je tako da zadovolji potrebe klijenata od momenta pokretanja posla tokom celog njegovog trajanja u skoro svim segmentima administrativnog, pravnog, ekonomskog i finansijskog aspekta poslovanja. Usluge ovih agencija profilisane su prema potrebama malih preduzeća i preduzetničkih radnji.

Pored velike raznolikosti, usluge koje pružaju knjigovodstvene agencije mogu se grupisati u sledeće celine: 1) vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja, 2) platni promet, 3) obračun zarada i drugih oporezivih is-

plata, 4) kadrovski poslovi, 5) poreska uprava, 6) vođenje trgovačkih evidencija, 7) registracije promena kod Agencije za privredne registre (APR) i 8) ostale usluge.

Vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja

Pod pojmom knjigovodstvene agencije u ovom tekstu podrazumeva se privredni subjekat čija je pretežna delatnost pružanje usluga iz podgrupe 74120 - Računovodstveni i knjigovodstveni poslovi i poslovi kontrole, savetodavni poslovi u vezi s porezom. Pojam knjigovodstvo, koji se koristi u ovom tekstu, predstavlja sinonim za pojam računovodstvo, pa se sinonimima smatraju i sintagme koje su nastali kombinacijom reči knjigovodstvena, odnosno računovodstvena, i agencija, odnosno biro, servis, centar i slično.

je osnovna, bazna usluga knjigovodstvenih agencija i obuhvata:

vođenje dnevnika, glavne knjige i pomoćnih knjiga

ako se vodi dvojno knjigovodstvo, odnosno knjige prihoda i rashoda ako se knjigovodstvo vodi po načelima prostog knjigovodstva;

- vođenje analitičkih knjigovodstava: kupci, dobavljači, osnovna sredstva, roba, proizvodnja, materijal, gotovi proizvodi;

- vođenje PDV evidencija, obračun PDV-a, izrada poreske prijave za PDV;

- analiza poslovanja sa ciljem da se klijentu obezbedi podloga za donošenje najboljih poslovnih odluka, kao i da se klijent usmeri u pravcu plaćanja najmanjih poreskih dažbina u skladu sa važećim propisima (korišćenje zakonom predviđenih olakšica, poreskih kredita i slično);

- sastavljanje finansijskih izveštaja - izrada završnog računa: bilans stanja, bilans uspeha i statistički aneks, sa predajom nadležnim državnim organima;

- sastavljanje i pre-

daja Poreskoj upravi poreskog bilansa i poreske prijave poreza na dobit, odnosno poreza na dohodak građana.

Usluga platnog prometa sadrži:

- gotovinski platni promet: predaja pazara, zajmova i drugih uplata na tekući račun te podizanje plata, zajmova i drugih isplata sa tekućeg računa, kao i realizacija naplate čekova sa tekućih računa građana;

- bezgotovinski platni promet: pribavljanje izvoda tekućih računa i upoznavanje klijenta sa promenama, realizacija naloga za prenos sredstava radi izmirivanja klijentovih obaveza iz poslovanja, najčešće upotrebom elektronskog platnog prometa (e-banking), te izrada potrebne dokumentacije za naplatu menica po kojima je klijent remitent (primalac, korisnik);

- platni promet sa inostranstvom: realizacija klijentovog raspolaganja sredstvima na deviznim računima, izmirivanje klijentovih deviznih obaveza kao i kupovina, odnosno prodaja deviza sa deviznog računa, te predaja propisanih izveštaja deviznom inspektoratu.

Obračun zarada i drugih oporezivih isplata sastoji se od:

- obračuna zarada i naknada zarada za radnike, direktore, osnivače i vlasnike - neto zarada, bruto zarada, porezi i doprinosi, realizacija administrativnih i/ili sudskih zabrana, bolovanja do i preko 30 dana, porodiljskog bolovanja i sl., predaja tih obračuna Zavodu za zdravstveno osiguranje, kao i obračun svih drugih ličnih primanja zaposlenih: regres, topli obrok, putni troškovi;

- obračuna naknada po ugovorima o delu, privremenim i povremenim poslovima, obračun zakupnina, kapitalnih dobiti i slično;

- izrade i predaje poreskoj upravi odgovarajućih poreskih prijava za svaku oporezivu isplatu;

- vođenja analitičkog

Ustavno načelo da se obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina zasniva na ekonomskoj moći obveznika (član 91. Ustava Republike Srbije) realizuje se kroz niz propisa, a osnovni su: Zakon o porezu na dohodak građana, Zakon o porezu na dobit preduzeća i Zakon o računovodstvu i reviziji.

knjigovodstva zarada i evidencija o svim obračunima i isplatama, a u svrhu izrade M-4 i PPP obrazaca.

Kadrovske poslove predstavljaju sledeće aktivnosti:

- izrada ugovora o radu kod zapošljavanja radnika, ugovora o privremenim i povremenim poslovima, ugovora o dopunskom radu, ugovora o delu i slično;

- prijave i objave radnika, direktora, osnivača i vlasnika u Fondu penzionog i invalidskog osiguranja;

- izrada rešenja o godišnjim odmorima, dopustima radnika i slično kao i izrada raznih potvrda o zaposlenju, visini primanja i slično;

- upis staža zaposlenima, izrada M-4 obrazaca;

- pravljenje novih i overavanje postojećih zdravstvenih knjižica.

Poreska uprava obuhvata:

- uzimanje listinga i usklađivanje stanja poreskih računa;

- sređivanje poreske situacije, rešavanje preknjižavanja i povraćaja poreza;

- predaja poreskih prijava;

- učestvo u poreskom postupku i sva korespondencija klijenta sa Poreskom upravom;

- učestvovanje u odbrani klijenta u prekršajnim postupcima koji se vode pred Poreskom upravom.

Vođenje trgovačkih evidencija jeste:

- izrada kalkulacija u

maloprodajnim i veleprodajnim objektima;

- izrada međuskladišnica, nivelacija, otpisa i sličnih dokumenata o promenama vezanim za trgovačku robu;

- vođenje KEPU knjige za maloprodaju/veleprodaju.

Registraciju promena kod Agencije za privredne registre predstavljaju sledeće delatnosti:

- izrada osnivačkih akata i registracija osnivanja novog privrednog subjekta;

- registrowanje promena poslovnog imena, sedišta, delatnosti, kapitala, pravne forme, ovlašćenog lica i slično;

- registrowanje trajne ili privremene objave delatnosti kod preduzetničkih radnji, odnosno likvidacije privrednih društava.

Ostale usluge čine:

- kurirske usluge: obilazak klijenta i njegovih poslovnih jedinica na terenu radi odnošenja i donošenja dokumentacije i/ili pazara;

- izrada opštih akata, npr. sistematizacija radnih mesta, pravilnik o bezbednosti i zdravlju na radu i slično;

- izrada statističkih izveštaja.

Cela lepeza gore nabrojanih usluga ima za zajednički cilj da omogući da se klijent u celosti posveti svojem poslovanju, a da agencija preuzme celokupnu klijentovu administraciju i servisiranje prema državnim institucijama. U okviru svih nabrojanih i spomenutih usluga podrazumeva se permanentna edukacija i savetovanje klijenata.

RAZNOLIKA PONUDA OMOGUĆAVA ODGOVARAJUĆI IZBOR

Na tržištu paralelno postoje različite knjigovodstvene agencije, koje možemo podeliti po:

- Veličini** - na male koje imaju svega nekoliko klijenata, srednje koje imaju desetine

klijenata i velike koje imaju na stotine klijenata.

- **Specijalizovanosti** - na one koje pružaju gotovo isključivo knjigovodstvene usluge, one koje osim knjigovodstvenih usluga pružaju i usluge usko sa njima povezane (platni promet, obračun zarada i drugih oporezivih isplata, kadrovski poslovi i poreska uprava) i one koje imaju širu ponudu i pretenduju da pokriju kompletno administrativno poslovanje svojih klijenata.

- **Mestu pružanja usluga** - na one koje usluge pružaju isključivo na adresi klijenta, u njegovim poslovnim prostorijama, one koje deo usluga pružaju u svojim prostorijama, a deo na adresi klijenta i one koje usluge pružaju isključivo u vlastitim prostorijama u koje im dokumentaciju donose klijenti ili agencijska kurirska služba.

- **Pravnoj formi** - na one koje su registrovane kao privredna društva i one koje su registrovane kao preduzetničke radnje.

Svaki preduzetnik će izabrati saradnju sa njemu odgovarajućom knjigovodstvenom agencijom, pri čemu kriterijumi za izbor mogu biti sledeći:

- asortiman usluga, mogućnost agencije da zadovolji sve potrebe klijenta;

- kvalitet usluge, stručnost kadra sa kojim agencija raspolaže i njegova efikasnost koja je uslovljena unutrašnjom organizacijom i tehničkom opremljenošću agencije;

- cena usluge, količnik odnosa cene sa jedne i obima i kvaliteta usluge sa druge strane;

- pouzdanost, mogućnost agencije da uspešno reaguje na iznenadne poremećaje u vlastitom poslovanju i poslovanju svog klijenta;

- lokacija agencije,

udaljenost od klijenta i državnih institucija i

- imidž, slika nastala dosadašnjim poslovanjem na tržištu, ugled agencije kod klijenata i kod državnih institucija.

Analizi pojedinih kriterijuma kod izbora knjigovodstvene agencije treba posvetiti odgovarajuću pažnju. Neretko, veličina knjigovodstvene agencije kojoj se poveravaju poslovi nije dovoljna da bi se u njoj poverene joj poslovne funkcije dovoljno rasčlanile na pojedince koji su stručnjaci za pojedine oblasti, te se neminovno improvizuje. Što je agencija manja, to je potreba za improvizacijama veća. Pri tome, treba razlikovati

improvizaciju vrhunskog stručnjaka od improvizacije priučenog administrativca. Stručnjak

improvizuje zbog okolnosti i na vešt način odvaja bitno od nebitnog radi pojednostavljenja procesa, priučeni administrativac improvizuje, jer od posla poznaje samo fragmente, mešajući nekritički bitno i nebitno, praveći pri tom prividan utisak da obavlja velik i složen posao. Upravo na ovu okolnost preduzetnik koji angažuje knjigovodstvenu agenciju treba da obrati posebnu pažnju.

Dilemu da li knjigovodstvenoj agenciji prepustiti svu administraciju ili samo najstručniji deo, treba rešavati u kontekstu ideje da

preduzetnik lično mora poznavati velik broj propisa. Kad god je to moguće, bolje je da preduzetnik kod sebe organizuje što veći deo administracije, jer će prateći obradu dokumentacije češće biti u mogućnosti da zapazi eventualne anomalije u svom osnovnom poslu. Prateća dokumentacija je svojevrsna slika poslovnog procesa. Pri tome, preduzetnik se ne sme nikad prepustiti iskušenju da zaposlenima koji obavljaju velik deo administrativnih poslova poveri uskostručne poslove kao što je sastavljanje finansijskih izveštaja (završnog računa), ako za to nisu zaista i stručni. Opet smo na polju odvajanja bitnog od nebitnog,

odvajanju operativnih od stručnih poslova. Sve uštede i koristi koje je preduzetnik ostvario obavljajući te poslove unutar svoje kuće, mogu da nestanu u trenutku, samo jednim nestručnim postupkom prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja. Dakle, kada god to okolnosti poslovanja preduzetnika dozvoljavaju, treba što veći deo administrativnih poslova da ostavi da se

obavljaju kod njega, a agenciji da poveri samo stručni deo. Ukoliko je, pak, obim poslovanja preduzetnika manji te optimalno zapošljava njega i članove njegove porodice i bez administrativnih poslova, onda ih treba prepustiti agenciji, a on sam bi trebalo da se u celosti posveti svojoj osnovnoj delatnosti.

Ne treba pridavati prevelik značaj informaciji da agencija vodi poslovne knjige primenom prostog ili dvojnog knjigovodstva. Kod pravnih lica, preduzeća, obavezno je dvojno knjigovodstvo, a preduzetnici, radnje mogu da biraju između prostog i dvojnog.

Preduzetnik, shodno Zakonu o računovodstvu u reviziji, sam

Izvod iz Zakona o računovodstvu i reviziji (Deo zakona koji se odnosi na poveravanje vođenja poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja)

Član 16.

Pravno lice, odnosno preduzetnik opštim aktom uređuje školsku spremu, radno iskustvo i ostale uslove za lice koje vodi poslovne knjige i sastavlja finansijske izveštaje.

Pravno lice i preduzetnik opštim aktom određuje lice zaposleno kod pravnog lica i preduzetnika kome poverava vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja.

Član 17.

Vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja pravno lice, odnosno preduzetnik može poveriti ugovorom, u skladu sa ovim zakonom, privrednom društvu ili preduzetniku registrovanom za pružanje računovodstvenih usluga koji ima zaposlena lica kojima poverava vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja i koji ispunjavaju uslove iz opšteg akta.

određuje lice kome poverava vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja. To može biti lice zaposleno kod njega ili u agenciji, a ako ga uopšte ne odredi, smatra se da on sam obavlja te poslove. Drugim rečima, preduzetnik sam određuje ko će mu biti šef računovodstva, voditi knjige i sastavljati završni račun.

O POSLU SE RAZGOVARA U BROJKAMA

Gotovo je nezamisliv pokušaj da se razgovara o poslu bez upotrebe brojki. Nedopustivo je da preduzetnik ne poznaje osnovne pojmove kojima se opisuje posao: ukupni prihodi, rashodi, troškovi, izdaci, dobit, dohodak, čist dohodak i slično. Ne samo da ih preduzetnik mora poznavati, već ih mora i pratiti kao osnovne pokazatelje svog poslovanja. Zato preduzetnik mora poznavati i osnove knjigovodstva, ali ne sa ciljem da ga on radi, već da bi informacije koje mu daje njegovo knjigovodstvo mogao da koristi prilikom donošenja poslovnih odluka, bilo da ga vodi u svom preduzeću/radnji, bilo da ga je poverio knjigovodstvenoj agenciji. **P**

Društveno-ekonomske prilike u kojima su nastajale knjigovodstvene agencije

Devedesetih godina, paralelno sa razvojem privatne inicijative i preduzetništva nametnula se potreba rešavanja pitanja administrativnih poslova u novoosnovanim privatnim privrednim subjektima.

Dotadašnja društvena preduzeća bila su pretrpana administracijom čime se, između ostalog, pridonosilo tadašnjoj praksi skoro potpune zaposlenosti. U situaciji kada su sva preduzeća bila društvena, a privatna inicijativa bila zanemariva, privredni subjekti se nisu oštro sukobljavali na tržištu, postojala je veoma raširena solidarnost, kako direktno između privrednih subjekata, tako i na nivou države. Opšteprihvaćen i široko podstican pristup nebogaćenja pojedinca i težnja ka opštoj uravnilovci, stvarao je atmosferu u kojoj su se poreski propisi sprovodili bez velikih tenzija.

U periodu između devedesetih do dvehiljaditih godina situacija se značajno menja. Povećava se udeo privatog preduzetništva toliko da on postaje dominantan. Državni aparat se prilagođava novonastaloj situaciji. Iz tadašnje Službe za društveno knjigovodstvo (SDK) u Poresku upravu se seli funkcija poreske kontrole privrednih subjekata. SDK se i zvanično preimenuje u Zavod za obračun i plaćanje (ZOP) ostajući tako samo sa funkcijom platnog prometa i poslovima poreskih evidentiranja, kao i preventivne, prethodne, odnosno kancelarijske poreske kontrole. Dvehiljaditih ZOP se rasformirao, platni promet preselio u poslovne banke, a funkcije evidentiranja, naplate i kontrole poreza u celosti premeštene su u Poresku upravu.

Upravo u tom periodu, periodu između devedetih i dvehiljaditih, dolazi do osnivanja i razvoja knjigovodstvenih agencija koje, praktično, od samih prvih preduzetnika preuzimaju, u najvećem broju slučajeva, kompletno administrativno poslovanje. Tako je sve do današnjih dana izbegnuto gomilanje administracije kod privrednih subjekata u privatnom vlasništvu. Izuzetak su, naravno, velika i srednja preduzeća koja svojom veličinom i obimom posla opravdavaju organizovanje vlastite administracije.

Prve knjigovodstvene agencije osnivali su preduzetnici entuzijasti, vrlo često ljudi koji su bili upućeni u informatičku struku. Bilo je to vreme uvođenja personalnih računara i početak masovne kompjuterizacije administrativnog poslovanja. Često su i stručnjaci tadašnjeg SDK i inspeksijskih službi napuštali državnu službu i, videvši priliku za dugoročan i isplativ privatni posao, otiskivali se putevima sopstvenog posla, sopstvene inicijative, rizika i uspeha. Poreska politika bila je usmerena na podsticanje privatne inicijative. Npr. novoosnovani subjekti bili su prvih godina svog poslovanja potpuno oslobođeni poreza na dobit. Poreska praksa, kaznena politika i inspeksijski nadzor bili su, mereno današnjim merilima, više nego blagi.